

Ir. J.J. de Vlieger

KALFSVLEESPRODUKTIE EN - CONSUMPTIE IN ITALIE

Inlichting No. 175

SIGN: L 8-175
EX. NO: A
MLV: 8204114

December 1981

Landbouw-Economisch Instituut
Afdeling Structuuronderzoek

INHOUD

	Blz.
1. INLEIDING	5
2. PRODUKTIE, CONSUMPTIE, IN- EN UITVOER, PRIJZEN	6
2.1 Produktie, consumptie, in- en uitvoer	6
2.2 Prijsontwikkeling, produktiekosten en opbrengsten	11
2.3 Producenten en contractproductie	13
2.3.1 Producenten	13
2.3.2 Contractproductie	14
2.4 Consumenten	15
2.5 Te verwachten ontwikkelingen	15
3. WETTELIJKE REGELINGEN IN ITALIË	18
3.1 Regelingen met betrekking tot produktie en consumptie	18
3.2 Kalfsvleesclassificatie	18
3.3 Wetgeving t.a.v. hormonen	19
3.4 Regelingen betreffende het grensverkeer	20
4. DE ITALIAANSE KALFSVLEESMARKT	22
4.1 Distributie van nuchtere kalveren	22
4.2 Distributie van vleeskalveren	23
4.3 Distributie van kalfsvlees	23
4.4 Nederlands kalfvlees op de Italiaanse markt	24
SAMENVATTING	26
BIJLAGE	
1. De regionale indeling van Italië	28
LITERATUUR	29

1. INLEIDING

Het doel van deze landenstudie is het verkrijgen van inzicht in de positie van het Nederlandse kalfsvlees op de Italiaanse markt. Hierbij gaat het met name om de ontwikkelingen in de Italiaanse productie, consumptie, in- en uitvoer en om de waardering door de Italiaanse afnemers van het Nederlandse kalfsvlees, alsmede om de wettelijke regelingen m.b.t. de Italiaanse invoer van kalveren en kalfsvlees uit Nederland.

Deze studie is uitgevoerd in het kader van het marktstructuuronderzoek in de kalver- en kalfsvleessector. Het onderzoek is gericht op de contractproductie en verticale integratie, op de ontwikkelingen in de afzetstructuur en op de toekomstperspectieven van de sector. Voor dit laatste punt is met name de concurrentiepositie op de buitenlandse markten van belang. Ca. 90% van het Nederlandse kalfsvlees wordt immers uitgevoerd. Om deze reden is informatie verzameld in de drie belangrijkste importlanden van Nederlands kalfsvlees (West-Duitsland, Italië en Frankrijk). In 1979 is West-Duitsland bezocht; in 1980 Frankrijk. De in die landen verzamelde informatie is inmiddels gepubliceerd in resp. Inlichting 170 en Inlichting 172.

Het LEI is veel dank verschuldigd aan de Nederlandse Landbouwwaad te Rome, Ir. T. Kaastra en zijn medewerkers die een belangrijk deel van de informatie voor deze nota hebben verzameld.

2. PRODUKTIE, CONSUMPTIE, IN- EN UITVOER

2.1 Produktie, consumptie, in- en uitvoer

Italië produceert onvoldoende rund- en kalfsvlees om de eigen consumptie te dekken. Dit heeft geleid tot allerlei overheidsmaatregelen om de Italiaanse produktie op te voeren o.a. door omschakeling van kalfsvlees- naar rundvleesproduktie. Uit tabel 2.1 blijkt, dat ondanks een beleid gericht op de bevordering van de veehouderij de totale rundveestapel in de periode 1970-1979 vrijwel constant is gebleven.

Hetzelfde geldt voor het aantal koeien. De oorzaken hiervan zijn:

- de lage produktiviteit en vruchtbaarheid van de veestapel. De vruchtbaarheid is de laatste jaren wel verbeterd, door de vermindering van het aantal trekrunderen. De afkalfquote bedraagt nu 85 à 90%; in Nederland ca. 100%. Daar komt nog bij dat de kalversterfte in Italië zeer hoog is nl. 20 à 30%. Hierdoor bedraagt het aantal voor de vervanging van de melkveestapel en voor de vleesproduktie beschikbare kalveren slechts ca. 70% van het aantal melk- en kalfkoeien.
- de structuur van de Italiaanse veehouderij. Het gemiddelde aantal melk- en kalfkoeien per bedrijf bedraagt ca. 10; in Nederland 35. Deze kleinschalige structuur leidt enerzijds tot intensivering in de richting van melkvee, anderzijds tot het afstoten van het vee en overgaan tot part-time boeren.
- de natuurlijke omstandigheden in Italië. Ruim drie vierde deel van de grond ligt in heuvelachtig of bergachtige gebieden. Daarbij komt nog het gebrek van water, waardoor de ruwvoerproduktie onvoldoende kan worden vergroot.
- het in sommige delen van Italië nog bestaande deelpachtsysteem heeft geleid tot een vlucht van het platteland, waardoor grond is braak komen te liggen, de agrarische beroepsbevolking is vervrouwelijkt en in 1977 maar 3% van de bedrijfs- hoofden jonger was dan 30 jaar.
- de vermindering van het aantal runderen van vleesrassen.

Tabel 2.1 De rundveestapel en het aantal kalverslachten in Italië in de periode 1970-1979 (x1000 stuks).

	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979
Tot.aant.runderen	9612	8669	8805	8407	8153	8529	8813	8568	8682	8800
Tot.aant.koeien	4021	3912	3978	3795	3642	3579	3660	3703	3770	3810
Aant.geslachte inl.kalveren	893	906	668	920	922	702	704	823	.	.
Aant.geslachte ingevoerde kalv.	394	333	345	368	328	435	441	446	.	.
Tot.aant.geslachte kalveren	1287	1239	1013	1280	1250	1137	1175	1269	1327	1392

Bron: M.L.C. EEG production, consumption and trade in meat and Livestock.

I.F.O Vermarktung von Agrarprodukten in den Ländern der Europäischen Gemeinschaft-Vieh und Fleisch.

Het aantal kalverslachten nam in de periode 1970-1979 in Italië toe met 8%. Deze toename kwam met name tot stand in de jaren na 1975. Voor die tijd is het beeld wisselend. Het geringe aantal kalverslachten in 1972 is een gevolg van de algemene schaarste aan uitgangsmateriaal voor de vleesproductie en de omschakelingspremies gericht op de stimulering van de roodvleesproductie. Ook in 1975 was er een dal in het aantal kalverslachten. Dit hing samen met de slechte rentabiliteit van de kalfsvleesproductie en de daling van de rundveestapel in 1974.

Opvallend is verder, dat in de loop der jaren de slachting van ingevoerde dieren een groter deel is gaan uitmaken van het totaal aantal slachten. Dit kan verband houden met de stimulering van de roodvleesproductie door de Italiaanse overheid, waardoor minder inlandse kalveren voor de kalverhouderij beschikbaar komen en met de maatregelen gericht op vervanging van de import van rund- en kalfsvlees door die van runderen en kalveren.

Rekening houdend met een afkalffpercentage van 85% en een sterftepercentage van 20% zou in 1977 het aantal kalverslachten in Italië ca 33% van het aantal beschikbare kalveren uitmaken; in Nederland ca 39%. Het percentage verschilt per rundveetype, kalveren van melkveerassen is het veel hoger dan voor kalveren van vleesrassen. Zo wordt meer dan 45% van de kalveren van de Friese zwarthonten bestemd voor de kalfsvleesproductie.

Het Irvam (1976) vond bij een studie over de kalfsvleessector dat meer dan de helft van de vleeskalveren behoorde tot het zwartbonte ras, 13% tot de alpine rassen, 4% waren kruislingen en ruim een kwart behoorde tot andere rassen.

Doordat in de periode 1970-1979 het gemiddeld geslacht gewicht sterk toenam, nl. van 96 tot 122 kg, nam de kalfsvlees productie toe met ruim 40% (zie tabel 2.2) Met 122 kg is het gemiddeld geslacht gewicht in Italië het hoogst van alle EEG-landen.

Ook de kalfsvleesproductie vertoont dieptepunten in de jaren 1972 en 1975. De invoer van kalveren voor de kalfsvleesproductie bedroeg omgerekend naar hoeveelheid vlees vrijwel steeds bijna 20000 ton. De invoer van kalfsvlees liep tot 1977 sterk terug om zich daarvan te stabiliseren om een niveau van ruim 40000 ton. Op de omvang van de invoer zijn van invloed geweest de verminderde consumptie t.g.v. de hoge prijzen in 1972 en vanaf 1974 de overheidsmaatregelen die tot doel hadden het tekort op de Italiaanse handelsbalans te verminderen. In dit kader kunnen vermeld worden de 50% deposito regeling bij import in 1974 en de verhoging van het BTW tarief voor runderen en rundvlees (incl. kalveren- en kalfsvlees) van 6% naar 18% in april 1975.

Tabel 2.2 De Italiaanse produktie, in- en uitvoer van kalveren en kalfsvlees en de kalfsvleesconsumptie in de periode 1970-1979 (in 1000 ton geslacht gewicht).

	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979
Inlandse produktie	106	103	83	85	118	103	115	128	139	151
Invoer kalveren	17	17	18	27	18	20	21	22	19	19
Totale produktie	123	120	101	112	136	123	136	150	158	170
Invoer kalfsvlees	118	114	67	74	57	49	39	39	44	46
Totaal beschikbaar	241	234	168	186	193	172	175	189	202	216
Uitvoer kalfsvlees	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Inlands verbruik	241	234	168	186	193	172	175	189	201	215
Consumptie per hoofd/jaar (kg)	4,5	4,3	3,1	3,4	3,5	3,1	3,1	3,3	3,5	3,8
Zelfvoorzieningsgraad	44	44	49	46	61	60	66	68	69	70
Gemiddeld geslacht gewicht	96	.	97	.	109	108	116	118	119	122

Bron: Statistische Jaarrapporten PVV

M.L.C. EEG production, consumption and trade in meat and livestock.

In het algemeen is het beleid na 1973 gericht op de vermindering van de rund- en kalfsvleesconsumptie (substitutie door o.a. varkensvlees), de stimulering van de eigen produktie en op de vervanging van de import van vlees door die van uitgangsmateriaal. Dit beleid is niet zonder succes geweest. Immers de zelfvoorzieningsgraad is toegenomen van 44% in 1970 tot 70% in 1979, o.a. door de vermindering van de consumptie per hoofd. De laatste drie jaren neemt de consumptie per hoofd echter weer wat toe. Dit kan verband houden met de relatief lage kalfsvleesprijzen in deze jaren. In 1980 is door de publiciteit rond de aanwezigheid van hormonen in het kalfsvlees de consumptie weer iets afgenomen.

Tabel 2.3 De invoer van kalveren en kalfsvlees door Italië in de periode 1970-1979

	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979
Aant. ingevoerde kalveren (x1000)	1123	1076	1139	1090	975	1385	1541	1318	1374	1427
w.v. uit West-										
Duitsland	481	447	441	502	384	343	406	311	329	322
Frankrijk	381	396	473	452	459	737	830	732	756	818
Nederland	22	27	47	38	42	103	101	54	41	57
Ingevoerde hoeve.kalfsvl. (x1000 ton geslacht gew.)										
w.v. uit neder-										
land	40	43	45	50	40	38	31	32	33	38
Frankrijk	1	.	4	9	11	8	8	5	6	7

Bron: MLC EEG production, consumption and trade in meat and livestock
 PVV Statistische Jaarrapporten
 ZMP Bilanz Vieh und Fleisch
 SCEES Bulletin de statistiques agricoles
 Eurostat: Buitenlandse handel, statistiek dierlijke produkten

De ingevoerde kalveren kwamen in de loop der jaren voor een steeds groter deel uit Frankrijk; in 1979 voor 57%. Het Nederlandse aandeel nam toe van 2% in 1970 tot 4% in 1979. Met name in de jaren 1975 en 1976 werden veel kalveren uit Nederland geïmporteerd. De grote import uit Nederland in deze jaren hangt samen met de toen geldende schorsing van de invoer van runderen en rundvlees uit

10 Tabel 2.4 De prijzen van kalvermelk, nuchtere kalveren, vleeskalveren en kalfsvlees in Italië in de periode 1970-1979

	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979
Prijs kalvermelk (lire p. 100 kg, zonder BTW) 1)	51614	60833	69373	79577
Prijs nuchtere kalveren (lire p. stuk zonder BTW) 2)	102292	105467	127188	150885
Prijs vleeskalveren (lire p. 100 kg levend gewicht zonder BTW) 3)	73161	75151	82480	96841	100954	132508	153479	168883	192224	200977
Prijs vleeskalverkarkassen (lire p. 100 kg gesl. gew., zonder BTW)										
Groothandelsprijs	121369	127703	149224	153055	168662	213905	239218	268059	307497	324118

Bron: Eurostat 1980 Agricultural price statistics 1969-1979

- 1) Prijs voor kalverhouder
- 2) Prijs op Italiaanse referentiemarkten
- 3) Prijs af-boerderij

niet EG-landen. Het aandeel van West-Duitsland is gedaald van 43% in 1970 tot 23% in 1979. Het overgrote deel van de ingevoerde kalveren is bestemd voor de vleesproduktie. Wel is in de loop der jaren een steeds groter deel van de ingevoerde kalveren bestemd voor de roodvleesproduktie, waardoor een groter deel van de in-landse kalveren bestemd kon worden voor de kalfsvleesproduktie.

Vanaf 1972 is het geïmporteerde kalfvlees in hoofdzaak afkomstig uit Nederland. Het Nederlandse aandeel in de Italiaanse kalfsvleesimport nam toe van 43% in 1970 tot 83% in 1979. Het Franse aandeel nam verhoudingsgewijs nog sterker toe, nl. van 1% in 1970 tot 15% in 1979. Na 1974 namen Nederland en Frankrijk meer dan 90% van de Italiaanse kalfsvleesimport voor hun rekening.

In 1970 was ruim 16% van het in Italië geconsumeerde kalfsvlees van nederlandse origine. In de periode 1970-1973 nam het marktaandeel toe, nl. tot 27%. In 1974 daalde het marktaandeel door de importbelemmerende maatregelen (zie blz. 8) tot 21%. In 1976 volgde een nieuwe daling door de invoering van de deposito-regeling nl. tot ca. 17%, waarna het Nederlandse marktaandeel zich op dat niveau stabiliseerde.

2.2 Prijsontwikkeling, produktiekosten en opbrengsten

Uit tabel 2.4 blijkt, dat in Italië sinds 1976 de prijzen van kalvermelk en nuchtere kalveren met bijna 50% zijn toegenomen. De prijsstijging van de verschillende produktiemiddelen ging gepaard met een toename van de produktiviteit, een verhoging van het afmestgewicht (zie tabel 2.2) en een stijging van de prijs van vleeskalveren, nl. met ruim 30% tussen 1976 en 1979. De prijzen van nuka's en kalvermelk zijn in dezelfde periode dus relatief meer toegenomen dan die van vleeskalveren.

De procentuele toename van de vleeskalverprijs was in de periode 1970-1979 iets groter dan die van de groothandelsprijs. Dit duidt erop, dat procentueel de bruto-marge bij de vleesgroothandel niet is toegenomen.

Tenslotte kan nog worden opgemerkt, dat de consumentenprijs voor vlees minder is toegenomen dan die van andere voedingsmiddelen. De prijsstijging is ook minder groot geweest dan de inflatie, zodat de reële prijs voor vlees is gedaald. Bovendien is in de periode 1970-1979 de groothandelsprijs van rundvlees procentueel sterker gestegen dan die van kalfsvlees; zodat het verschil tussen beide prijzen minder groot is geworden.

In tabel 2.5 is uitgegaan van een situatie zonder contracten. In Nederland was er, zoals blijkt uit de in tabel 2.5 vermelde gegevens van LEI-boekhoudbedrijven, in 1979 geen positief overschot om arbeid en kapitaal te belonen. De arbeidskosten en de kosten voor huisvesting bedragen in Nederland gemiddeld ca. f 100,- per kalf per ronde.

Tabel 2.5 Het saldo per vleeskalf in Italië en in Nederland in 1979

	Italië 6)		Nederland	
Opbrengst 1)		457870L		f 1096,-
Aankoop kalf 2)	22600L		f 461,-	
Voer 3)	210000L		f 572,-	
Uitval 4)	<u>11300L</u>	<u>447300L</u>	<u>f 30,-</u>	<u>f 1063,-</u>
Voederwinst		10570L		f 33,-
Energie en water	5000L		f 11,-	
Gezondheidszorg	7600L		f 12,-	
rente dieren en voer	25950L		f 22,-	
overige kosten 5)	<u>10900L</u>	<u>49450L</u>	<u>f 22,-</u>	<u>f 67,-</u>
Beschikbaar om kosten van arbeid en huisvesting te dekken		-38880L		-f 34,-

- 1) Nederland 198 kg à f 5,54, Italië 210 kg à 217000/100 kg
- 2) Nederland 40 kg à f11,53, Italië 43 kg à 5256 Lire
- 3) Nederland 286 kg à f 2,- , Italië 280 kg à 750 Lire
- 4) Italië 5% van het aankoopbedrag per kalf
- 5) Schoonmaakmiddeling registratie en diverse kosten
- 6) In 1979 was de gemiddelde omrekeningskoers voor 10000 lire f 24,15.

Bron: Consulentschap voor de rundveehouderij in Arnhem (1979)
 Produzione del vitello a carne bianca; Gabriele Ghilardi in
 L'informatore Agrario, 14 februari 1980

Ook in Italië was er, zoals blijkt uit berekeningen van organisaties en instellingen werkzaam in de vleeskalversector, in 1979 geen positief overschot beschikbaar om de kosten van arbeid en huisvesting te dekken. Ghilardi (1980) vermeldt, dat per box de investering in gebouw, inrichting en grond 350000 lire bedraagt. De arbeidskosten per kalf per ronde bedragen volgens Ghilardi (1980) 25300 lire.

De kosten van het kalf en het voer maken samen ruim 80% van de totale kosten uit. Kleine veranderingen in de prijzen van nuchtere kalveren en van kalvermelk hebben dan ook een grote invloed op de rentabiliteit van de vleeskalverproductie.

2.3 Producenten en contractproductie

2.3.1 Producenten

Er zijn nauwelijks statistische gegevens bekend over het aantal vleeskalverhouderijen, hun grootteverdeling en hun vestigingsplaats.

Ghilardi (1980) schatte het aantal vleeskalverhouderijen in 1978/79 op ruim 2700. Deze bedrijven beschikten over bijna 730.000 boxen, terwijl het aantal aanwezige kalveren ca. 65.000 bedroeg, d.w.z. dat de benuttingsgraad bijna 90% bedroeg. Volgens een enquête van de "Associazione Italiana Allivatori" waren er in Italië in 1980 bijna 820.000 boxen beschikbaar.

Uit de beschikbare cijfers valt af te leiden, dat de bedrijven gemiddeld groter zijn dan in Nederland. Er komen in Italië weinig bedrijven voor met minder dan 100 kalveren en eveneens weinig met meer dan 1000 kalveren. De vleeskalverproductie wordt steeds meer geconcentreerd op een klein aantal bedrijven. Hiervan heeft ca. de helft een gemengd bedrijf en is de rest gespecialiseerd op de kalverhouderij.

Regionaal gezien is de vleeskalverhouderij sterk geconcentreerd in Noord-Italië. In Lombardije is circa een derde deel van de bedrijven en de productie geconcentreerd. Daarnaast zijn belangrijke productiegebieden. Piëmonte, het gebied van Venetië en Emilia-Romagna (zie bijlage 1).

Verder komt de vleeskalverhouderij voor in de buurt van de meer zuidelijk gelegen consumptiecentra Rome en Napels. Blijkens een onderzoek van het Irvam (1976) was ruim 98% van de grotere bedrijven (jaarafzet ten minste 400 kalveren) gevestigd in Lombardije, Piëmonte, Veneto en Emilia-Romagna.

De reden voor deze concentratie in het Noorden van Italië is de concentratie van de Italiaanse rundveehouderij in dit gebied en dus van de binnenlandse nuchtere kalveren. Bovendien ligt dat gebied gunstig voor de import van nuchtere kalveren, die immers in hoofdzaak in Frankrijk en West-Duitsland gekocht worden (zie blz. 9), terwijl het ook het grootste Italiaanse consumptiegebied van kalfsvlees is.

Van de binnenlandse kalveren bestemd voor de kalfsvleesproductie behoort 85% tot de melkrassen. De vleeskalverhouderij is dan ook ten zeerste verbonden met de melkveehouderij. Guidotti (1980) stelt in zijn artikel, dat de kalveren van melkrassen op fysiologisch en economische gronden meestal maar tot een levend gewicht van ca. 220 kg gemest kunnen worden.

Vrijwel alle vleeskalveren in Italië worden geproduceerd met behulp van kalvermelk. Deze kalvermelk wordt door het gebrek aan eigen magere melkpoeder maar voor ca. 60% geproduceerd in Italië o.a. door een aantal Nederlandse fabrieken, en voor 40% geïmporteerd uit Frankrijk en Nederland.

In Italië bestaan coöperatieve bedrijven (stalle sociale), waar de boeren voor gezamenlijke rekening de veehouderij beoefenen.

In 1978 produceerden deze " stalle sociale" in totaal 93000 vleeskalveren. Een andere vorm van coöperatieve samenwerking zijn de organisaties voor de gezamenlijke aankoop van kalveren .

In 1976 importeerden deze organisaties 132000 kalveren, d.w.z. 8% van de totale import. Daarnaast bestaan er zeer vele, meestal zeer kleine afzetcoöperaties. Deze coöperaties zijn weinig geïntegreerd, maar regelen hun onderlinge verkeer middels contracten. De coöperaties zijn verdeeld in communistische en niet communistische, die elkaar beconcurreren. De coöperaties geven ook vaak crediet, doordat de aankopen pas bij de verkoop worden verrekend. De betekenis van de coöperaties neemt toe, met name in de communistisch bestuurd gebieden.

2.3.2 Contractproductie

Geschat wordt, dat ongeveer de helft van de vleeskalverenproductie plaats heeft bij volledig vrije kalverhouders; de andere helft op contract. De belangrijkste contractpartners van de kalverhouders zijn de kalvermelkproducenten.

Zij organiseren de sector, d.w.z. zoeken kalverhouders, verstrekken kapitaal, leveren dieren en geven aanwijzingen voor de bedrijfsvoering. Een aantal kalvermelkproducenten importeren kalveren en/of zijn verbonden met slachterijen. Daarnaast worden ook contracten afgesloten met veevoerhandelaren, veehandelaren en grotere boeren.

De redenen voor de kalverhouders om contracten af te sluiten zijn:

- de door de contractpartner gegeven technische hulp
- de inkomensgarantie. De hierdoor verkregen stabiliteit in het inkomen maakt het aanbrenge van bedrijfsverbeteringen mogelijk
- verzekerd van afzetmogelijkheden
- verzekerd van nuka's van voldoende kwaliteit

Er bestaan verschillende typen contracten nl.

- financieringscontracten, waarbij de kalverhouder na de verkoop betaalt voor het geleverd voer, het kalf, de medicijnen enz.
Hierbij is de kalverhouder vrij om de kalveren zelf te verkopen. Deze contracten komen niet veel voor.
- contracten waarbij de boer een beloning krijgt op basis van de geproduceerde hoeveelheid vlees. Alle kosten komen dan voor rekening van de contractpartner, de kalverhouder brengt in de arbeid en de stallen.
- minimumprijsgarantiecontracten

Volgens het Irvam-onderzoek (1976) is de looptijd van de contracten meestal beperkt tot een ronde.

De contracten worden vrijwel altijd afgesloten tussen afzonderlijke contractpartijen. Slechts zelden is er sprake van een groep kalverhouders die gezamenlijk over de contractvoorwaarden

met de contractpartner onderhandelt. In de kalverhouderij bestaan ook zeer weinig producentengroeperingen. Ook verticale integratie in de kalverhouderij door kalvermelkproducenten, veehandelaren of slachterijen komt weinig voor.

2.4 Consumenten

Op de Fransen na, zijn de Italianen in de EEG de grootste consumenten van kalfsvlees. Dit hangt samen met de uit de Grieks-romeinse beschaving voortgekomen levensstijl gericht op het genieten van het goede der aarde, waartoe ook de consumptie van vlees behoort.

De keuze voor kalfsvlees hangt samen met de biologische waarde van dit vlees nl. het lage vetgehalte, het hoge gehalte aan eiwit en benutbare aminozuren terwijl het aanwezige fosfor, kalk en ijzer goed opneembaar is. Daarbij komt nog de gemakkelijke verteerbaarheid, de smaak, de gemakkelijke en vele bereidingswijzen en de aantrekkelijk gevonden kleur. Kalfsvlees heeft om deze eigenschappen aan de ene kant het imago van diëetvoedsel, nl. goed voor kinderen, ouderen en zieken. Aan de andere kant is het een delicatesse. (luxe-produkt).

De kalfsvleesconsumptie is regionaal bezien het hoogst in het noorden van Italië en op Sicilië. Ook wordt in de steden, met name Milaan, Rome en Napels meer kalfsvlees gegeten dan op het platteland. Opvallend is verder dat de rijken minder kalfsvlees eten dan de arbeiders. Dit zou verband houden met de moderne korte lunchpauze, waardoor er onvoldoende tijd is voor de bereiding van andere gerechten, terwijl kalfsvlees snel klaar is. De relatief hoge kalfsvleesconsumptie door arbeiders kan een verklaring zijn voor de prijsgevoeligheid van de consumptie. Hiervoor is ook van betekenis de concurrentie van het relatief goedkope pluimveevlees.

Het kalfsvlees wordt zowel thuis als buitenshuis, in restaurants e.d. geconsumeerd, doch voor het merendeel thuis. Waarschijnlijk worden vooral de goedkopere delen thuis geconsumeerd, de duurere in restaurants.

Tenslotte kan nog worden vermeld, dat het welvarende Noorden vooral een achtervoetenmarkt is; het armere zuiden een voorvoetenmarkt.

2.5 Te verwachten ontwikkelingen

De Italiaanse overheid voert een beleid gericht op het opvoeren van de eigen vleesproductie (vnl rund- en varkensvlees) en op het verminderen van de rund- en kalfsvleesconsumptie ten gunste van met name de varkensvleesconsumptie. Door allerlei oorzaken (zie blz.6) is dit beleid tot nu toe geen groot succes geweest. Dit geldt met name voor het opvoeren van de eigen vleesproductie.

Hierbij speelt ook een rol, dat na 1972 het landbouwbeleid in Italië ten dele is gedecentraliseerd, d.w.z. is overgedragen aan de gewesten. Daar ambtenaren niet tegen hun zin mogen worden overgeplaatst, hadden en hebben de gewesten niet altijd voldoende mankracht en kennis om de hun toevertrouwde taken goed uit te voeren.

Een tweede kernpunt in het Italiaanse beleid is de vervanging van de vleesimport door de import van kalveren en andere mestrunderen. Dit beleid is zoals uit tabel 2.2 blijkt niet zonder succes geweest.

Door het gebrek aan Italiaanse nuchtere kalveren, de vervanging van vleesimporten door de import van kalveren en door het op peil blijven van de vraag o.a. door de opgetreden relatieve prijsdaling van kalfsvlees, zullen de prijzen voor nuchtere kalveren op een naar verhouding hoog niveau blijven. Ook de kalvermelk, zal door de krap gehouden verwerkingstoeslag en de 60% regeling relatief duur blijven.

Daar staan tegenover de toenemende rationalisatie van de productie en afzet in geïntegreerd verband en de devaluatie van de "groene lire", waardoor positieve monetaire compenserende bedragen bij de export van uit Nederland naar Italië zijn weggevallen. Door de devaluatie van de Italiaanse lire in oktober 1981 zijn inmiddels weer positieve monetaire compenserende bedragen voor de Nederlandse export naar Italië ingevoerd.

Door deze ontwikkelingen zal de Italiaanse kalfsvleesproductie zich bij een krappe rentabiliteit op het niveau van de laatste jaren kunnen handhaven en mag geen verdere grote toename van het geslacht gewicht worden verwacht.

De toekomstige consumptie van kalfsvlees is afhankelijk van het welvaartsniveau, de prijs van kalfsvlees in vergelijking met die van andere vleessoorten en de kwaliteit. Verder spelen daarbij het effect van reclame-campagnes en van de hormonenkwestie een rol. Kalfsvlees neemt een vrij vaste plaats in, in de Italiaanse consumptie (zie blz. 15). Hierdoor zal op langere termijn het effect van de hormonenkwestie en van de reclame voor andere vlees op de consumptie niet al te groot zijn. Dit te meer niet omdat er plannen bestaan bij de nederlandse stichting "4 V's" om samen met de "Associazione Italia Allevatore" reclame voor kalfsvlees te gaan maken. Gezien de prijsgevoeligheid van de consumptie, mag niet verwacht worden, dat de prijs in vergelijking met die van andere vleessoorten blijvend zal stijgen, zodat de prijs geen negatieve invloed op de consumptie zal hebben. Op grond van deze factoren, alsmede de te verwachten stabiele tot dalende welvaart mag verwacht worden, dat de consumptie hoofd in de toekomst tussen de 3 en 3,5 kg zal schommelen.

Op grond van de verwachte consumptie en productie van kalfsvlees in Italië zal de Nederlandse export naar Italië zich stabiliseren op een niveau van even 30000 ton per jaar.

Bovenstaande verwachtingen gelden bij een ongewijzigde beleid voor de zuivelproductie. Uit een studie van J. Siemens (1975) blijkt, dat bij een beperking van de melkproductie tot 105% van de

behoefte, het vleestekort in de EG zou toenemen en de nukaprijzen zouden stijgen, waardoor het percentage kalveren bestemd voor de kalfsvleesproduktie zou dalen. De vermindering van het aantal vleeskalveren wordt ten dele gecompenseerd door het hogere geslacht gewicht. Hierdoor zou de zelfvoorzieningsgraad voor Italië weer gaan dalen, terwijl het verbruik per hoofd als gevolg van de hogere prijzen iets zou afnemen.

Blijkens deze prognose, gebaseerd op een beperking van de melkproduktie tot maximaal 105% van de behoefte, zal de Nederlandse export naar Italië iets toenemen nl. tot ca. 35000 ton per jaar.

Wat de concurrentiepositie van de Nederlandse tegenover de Italiaanse kalfsvleesproduktie betreft, kan worden opgemerkt, dat:

- de produktiestructuur in Italië minstens zo goed is als in Nederland
- het afschaffen van de M.C.B.'s de concurrentiepositie van Nederland t.o.v. Italië heeft verslechterd zowel voor kalfsvlees als ook voor kalveren. Immiddels zijn weer M.C.B.'s ingevoerd.
- in Italië de transportkosten voor vleeskalveren en kalfsvlees geringer zijn dan vanuit Nederland doordat de produktie is geconcentreerd in de consumptiecentra. Daar staat tegenover dat de nuchtere kalveren, die immers ten dele moeten worden geïmporteerd duurder zijn.
- in Nederland door de doelmatiger structuur bij de afzet de rationaliseringsmogelijkheden beter kunnen worden benut. (zie blz. 23)
- het gevoerde beleid met betrekking tot de handelsbalans de Italiaanse produktie bevordert.

Of deze balans in het voordeel van Nederland uitslaat is moeilijk te bepalen, te meer omdat de concurrentiepositie mede bepaald wordt door de waardering van het Nederlandse kalfsvlees in Italië (zie blz. 25).

3. WETTELIJKE REGELINGEN IN ITALIË

3.1 Regelingen met betrekking tot produktie en consumptie 1)

Voor de kalfsvleesproduktie en consumptie zijn een groot aantal maatregelen van belang van zowel de nationale overheid als de E.G.

Op nationaal niveau kunnen genoemd worden de maatregelen in het kader van de zg. "quadrifoglio". Deze maatregelen zijn gericht op het verbeteren en de uitbreiding van de veehouderij. In dit kader past ook het opvoeren van de eigen ruwvoerproduktie via irrigatie en de verkaveling van heuvel- en berggronden. Daarnaast wordt in het kader van deze wet aandacht besteed van de groenten en fruitteelt en de herbebossing. De uitvoering van deze maatregelen is gedelegeerd aan de gewesten en kan daardoor nogal uiteenlopen. Door de verhoging van de BTW op rund- en kalfsvlees van 6% naar 18% en door de reclame voor andere vleessoorten werd enerzijds de consumptie van rund- en kalfsvlees beperkt, anderzijds werd hierdoor de produktie van rund- en kalfsvlees aantrekkelijker gemaakt, omdat de agrarische producenten onder de landbouwregeling vallen. Deze houdt in geen aftrek van de BTW op produktiemiddelen en het ontvangen van de BTW op verkochte produkten.

Op E.G. niveau zijn vooral van belang de premie voor elk levend geboren kalf en de speciaal t.b.v. Italië toegestane invoer vanuit landen buiten de E.G. van een contingent kalveren en jonge mannelijke runderen tegen een gereduceerd invoertarief.

Tot slot kan nog vermeld worden, dat de decentralisatie van het landbouwbeleid leidt tot de tragere doorvoering van E.G. maatregelen, het ontbreken van een totaal beleid en een verschillende regionale ontwikkeling. Bovendien ligt de nadruk in het gedecentraliserende landbouwbeleid sterk op de verhoging van de produktie en wordt weinig aandacht besteed aan de modernisering van de afzet.

3.2 Kalfsvleesclassificatie

In Italië komt geen algemene door de overheid voorgeschreven classificatie van kalfsvlees voor. Wel bestaat er een indeling in handelsklassen.

1) Excl. de maatregelen van de E.G. die voor alle landen gelijk zijn, zoals de denatureringspremie voor magere melkpoeder verwerkt in kalvermelk en de omschakelingspremie ter stimulering van de roodvleesproduktie.

Deze indeling bestaat uit 3 klassen nl.:

- Klasse 1: Extra wit kalfsvlees. De kleur is het enige criterium hierbij
- Klasse 2: Minder blank kalfsvlees met als criterium de hoeveelheid vlees aan het karkas (een kalf van ca. 240 kg levend gewicht levert in deze klasse ca. 145 kg vlees).
- Klasse 3: Vlees waarvan noch de kleur noch de gewichtskwaliteit doorslaggevend is. Dit is doorgaans het nationale kalfsvlees van minderwaardige kwaliteit (vitello scadente)

Daar het niet gaat om een officiële classificatie, maar om handelsklassen, zijn er nauwelijks kosten aan verbonden. Voor zover er kosten aan verbonden zijn, komen deze voor rekening van de slachterij cq. vleesgroothandel.

De kosten voor keuring en slachten komen voor rekening van de eigenaar van het dier. De hoogte ervan wordt regionaal vastgesteld volgens een driemaandelijks forfait en kan daarbinnen weer verschillen van gemeente tot gemeente. In veel gevallen vormt de bijdrage van de eigenaar van het dier maar een deel van de totale kosten van keuring en slachting.

Globaal liggen de keuringskosten tussen de 100 en 200 lire per dier.

3.3 Wetgeving t.a.v. hormonen

De Italiaanse wetgeving verbiedt het gebruik van natuurlijke en kunstmatige hormonen. Het in Italië geproduceerde kalfsvlees wordt evenals het geïmporteerde kalfsvlees steekproefsgewijs gecontroleerd. Door het ontbreken van een identificatie- en registratieregeling is het opsporen van het productiebedrijf geen eenvoudige taak. De indruk bestaat, dat het aantreffen van hormonen meestal niet leidt tot sancties tegen bepaalde kalverhouders. De recente publiciteit rondom de aanwezigheid van hormonen in het kalfsvlees maakt duidelijk, dat het noodzakelijk is, naast een goede wetgeving, een sluitende controlesysteem op te zetten. De uiteenlopende wetgeving in de landen van de gemeenschap maakt bovendien het treffen van een gemeenschappelijke regeling noodzakelijk.

De huidige wetgeving t.a.v. de toepassing van hormonen bij de vleesproductie in een aantal EG-landen is als volgt:

- Frankrijk: Destrogenen verboden. De controle is de laatste tijd verscherpt. Ook is er sinds 1 januari 1981 een verplichte identificatie van vleeskalveren.
- Nederland: Alle stoffen met een hormonale werking zijn verboden. Er is een verplichte identificatie voor vleeskalveren en een systematische controle van ten minste 1 op elke 25 kalveren.

- België : Er is een verbod op het gebruik van stoffen met een hormonale werking. De controle is weinig systematisch.
- Groot-Britanië en Ierland : Alle hormonen toegestaan. Ze worden vnl. gebruikt in de roodvleesproduktie.
- West-Duitsland : Synthetische hormonen verboden. De controle hierop is sinds eind 1980 verscherpt.

Onlangs is in de EG-ministerraad een principeovereenkomst gesloten, waarbij het verboden wordt hormonen te gebruiken, die gevaar opleveren voor het menselijke gezondheid. Dit is in feite een minimum-regeling, die de landen vrij laat eventueel verder gaande regelingen te treffen, zodat door deze regeling geen volledige harmonisatie van de wetgeving over het gebruik van hormonen is bereikt.

3.4 Regelingen betreffende het grensverkeer

Op de invoer in Italië van Nederlandse kalveren en kalfsvlees zijn de richtlijnen van de EG inzake het intra-communautaire handelsverkeer in vee- en vlees van toepassing.

De in- en uitvoer van levend vee is onderworpen aan de bepalingen van de richtlijnen inzake veterinairerechtelijke vraagstukken op het gebied van het intra-communautaire handelsverkeer in runderen en varkens. (nr. 64/432/EG). Op grond hiervan is het verboden zieke kalveren te exporteren alsmede kalveren ouder dan 4 maanden, die niet zijn ingeënt tegen mond- en klauwzweer. Verder dienen de te exporteren kalveren afkomstig te zijn uit officieel tbc en brucellose vrije veebestanden. Is dit niet het geval, dan dient te worden aangetoond, dat ze niet besmet zijn. Bovendien mogen ze niet afkomstig zijn uit gebieden waar, in het kader van de ziektebestrijding, beperkende bepalingen t.a.v. transport en handel gelden. Bij export dient de dierenarts een gezondheidsverklaring af te geven en moet de invoer plaatsvinden via één van de daartoe door het importland aangewezen grenskantoren.

De im- en export van vlees is onderworpen aan de bepalingen van de richtlijn inzake gezondheidsvraagstukken op het gebied van het intra-communautaire handelsverkeer in vers vlees (nr. 64/433/EG) en van die in de richtlijn inzake veterinairerechtelijke vraagstukken op het gebied van het intra-communautaire handelsverkeer in vers vlees (nr. 72/461/EG).

Op grond van deze richtlijnen mag slechts vlees afkomstig uit erkende slachthuizen, d.w.z. welke aan de hygiënische eisen voldoen, worden geëxporteerd. Bovendien moet het vlees gekeurd zijn, mag het slechts in verzegelde koelwagens worden vervoerd en dient het vergezeld te zijn van een gezondheidscertificaat.

Sinds oktober 1981 moeten in het grensverkeer ook weer de MCB's worden verrekend. Deze verschillen al naar gelang het gaat

om levende dieren, vers vlees, bevroren vlees, gezouten vlees, helften, voor- en achtervoeten, deelstukken of slachtafvallen. Door de MCB's bij de export naar Italië is de export naar dit land gemakkelijker geworden, omdat de MCB's voor Nederland functioneren als een exportsubsidie. (zie ook blz. 16).

Ondanks bovenvermelde regelingen met betrekking tot het intra-communautaire handelsverkeer in vee en vlees kunnen de landen de handel nog op verschillende manieren beperken of onmogelijk maken. In dit kader kan gewezen worden op de voorschriften op het gebied van de volksgezondheid en de dierziektebestrijding. (b.v. herkeuringen), op de verschillende regelingen met betrekking tot het dierentransport zoals welzijnseisen, plaatsen voor grenspassage en de italiaanse eis tot het vermelden van afzender en ontvanger op de vervoersbewijzen. Tenslotte dient nog te worden vermeld de door de EG aan Italië in het verleden toegestane maatregelen (deposi-to's) gericht op het verminderen van de betalingsbalansproblemen.

4. DE ITALIAANSE KALFSVLEESMARKT

4.1 Distributie van nuchtere kalveren

De langgerekte vorm van Italië, de vele heuvels en bergen zorgen voor nogal wat transport- en communicatieproblemen. De handel wordt dan ook gekenmerkt door een groot aantal tussenpersonen en grote marges. Daarbij komt nog de uitgebreide importhandel in vee en vlees. Er zijn dan ook een groot aantal verschillende afzetsystemen voor kalveren en kalfsvlees.

De beschikbare binnenlandse nuka's, welke dienen voor de vervanging van de melkveestapel, de roodvleesproduktie en de kalfsvleesproduktie worden afgezet via lokale en provinciale markten, via lokale verzamelende veehandelaren, inkopers van veevoerfabrieken en tussenhandelaren.

De concentratie van de kalfsvleesproduktie en de melkveehouderij in het noorden van Italië heeft de betekenis van de lokale markten en van de lokaal werkende verzamelende veehandel doen afnemen. Met name in het zuiden en in afgelegen gebieden vervullen ze nog een functie. De betekenis van de provinciale markten is toegenomen. Het is op deze markten, dat de kalverhouders en hun contractpartners de binnenlandse nuka's kopen.

Op de provinciale markten worden ook geïmporteerde nuka's aangevoerd. De invoer van nuka's is meestal in handen van gespecialiseerde importeurs en coöperaties, die gezamenlijk in de exportlanden over de koopvoorwaarden onderhandelen. De coöperaties doen dit b.v. via de Associazione Italiana Allevatori.

Bij de aankoop in het exportland worden vaak plaatselijke handelaren ingeschakeld. Een aantal importeurs voert uitsluitend nuka's in voor de vleeskalverproduktie en heeft een relatie met een kalvermelkproducent. De geïmporteerde nuka's worden behalve op veemarkten ook afgezet via eigen distributiecentra, naar eigen bedrijven en contractproducenten. Gezien de importbehoefte van Italië neemt de internationale veehandel een sterke positie in. Dit te meer omdat ze ook krediet verstrekken en slachterijen en vleeshandelsbedrijven bezitten.

Uit de studie van het Irvam (1976) blijkt, dat vooral de grotere kalverhouderijen buitenlandse kalveren kopen, terwijl de kleinere kalverhouderijen hun kalveren meestal kopen op de binnenlandse markt, hetzij op de veemarkt, hetzij bij melkveehouders. Op de bij deze studie geënquêteerde grote kalverhouderijen bleek 73% van de kalveren geïmporteerd te zijn.

4.2 Distributie van vleeskalveren

De distributie van vleeskalveren valt uiteen in een "traditioneel" en een "modern" systeem. Het "traditionele" systeem omvat de afzet via lokale en/of provinciale markten naar de markten in de grotere consumptiecentra, die verbonden zijn met het openbare slachthuis. De betekenis ervan neemt af doordat de slachterijen worden verplaatst van de consumptiegebieden naar de productiegebieden. Dit houdt tevens in een vermindering van de betekenis van de openbare slachthuizen ten gunste van private slachthuizen. Redenen voor de verplaatsing van de slachterijen zijn de veroudering van de openbare slachthuizen, de hoge kosten voor water, elektriciteit, grond e.d. omdat de openbare slachthuizen in de consumptiecentra staan en de verbeteringen bij het transport van vlees. In het noorden wordt nog maar 20-30% van de dieren op het openbare slachthuis geslacht; in het zuiden vrijwel nog alle dieren. Mede hierdoor bestaat er een grote overcapaciteit bij de openbare slachthuizen. Het aantal abattoirs is zeer groot, doordat een wet uit 1928 voor iedere gemeente met meer dan 6000 inwoners een abattoir verplicht stelt.

Het "modern" afzetsysteem van vleeskalveren houdt in dat de slachterijen de dieren direct bij de producenten kopen, waarbij de veehandel een commissionairsfunctie heeft. De directe aankoop komt vooral voor in de belangrijkste productiegebieden in het Noorden van Italië en heeft vaak plaats in geïntegreerd verband, d.w.z. de slachterijen zijn eigendom van ondernemingen die ook kalveren importeren en/of eigen kalverhouderijen hebben. Ook de coöperatieve afzet is direct, doordat de afzetcoöperaties gezamenlijk slachterijen, uitsnij- en voorverpakkingsbedrijven hebben opgezet. De betekenis van dit "moderne" afzetsysteem neemt toe. Uit de Irvam studie (1976) blijkt dat naarmate de bedrijven groter zijn een relatief groter deel van de vleeskalveren verkocht wordt aan veehandelaren, die ook de nuka's leveren en relatief minder aan slachterijen. Dit hangt waarschijnlijk samen met de verschillen in de mate van contractproductie waarbij bedacht dient te worden dat een aantal leveranciers van nuka's ook slachterijen bezitten.

4.3 Distributie van kalfsvlees

Een belangrijk element bij de distributie van kalfsvlees is de vleesgroothandelsmarkt. Deze is verbonden met de veemarkt en het abattoir in de consumptiecentra. De betekenis ervan neemt af omdat: de aanvoer van vlees relatief duur is, classificatie het zelf bekijken van het produkt overbodig maakt, de slachterijen verplaatst zijn naar de productiegebieden, de detailhandel geconcentreerd is en er geïntegreerde bedrijven in de sector zijn ontstaan. Belangrijke vleesgroothandelsmarkten zijn nu nog Turijn, Milaan, en Napels. Dit vanwege de bevolkingsconcentratie en de aanvoer van

geïmporteerd vlees.

De afzet van het vlees wordt steeds directer gericht op supermarkten en slagers. Deze laatsten kopen vooral in de grote steden ook wel centraal in. De slagers nemen nog steeds het merendeel van de afzet aan consumenten voor hun rekening, doch hun marktaandeel neemt af ten gunste van dat van de supermarkten.

De vleesdetailhandel is in Italië sterk versnipperd, doordat tot 1972 een wet gold, die bepaalde dat elke slager maar één vleessoort mocht verkopen. Momenteel zijn vier typen slagerswinkels toegestaan nl. voor vers vlees (rundvlees, varkensvlees, schapevlees en pluimvee), voor varkensvlees (vers varkensvlees, incl. vleeswaren en - conserven), voor paardenvlees en voor bevroren vlees. Door deze nieuwe wet is het aantal slagerijen verminderd. Bovendien neemt het aantal zelfslachtende slagers af en beperken steeds meer slager zich tot de detailhandelfuncties, d.w.z. kopen de benodigde onderdelen in plaats van hele of halve karkassen. Ook de supermarkten kopen vooral onderdelen, eventueel uitgebeend en vacuüm verpakt en beperken zich tot het uitsnijden en voorverpakken. Vanwege de versheid geven ze de voorkeur aan vlees van in Italië geslachte dieren. Opvallend is, dat supermarkten relatief veel voorvoeten kopen, slagers achtervoeten. De coöperatieve winkels kopen het vlees voornamelijk van coöperatieve slachterijen.

De vleesimporteurs verhandelen meestal maar één bepaalde vleessoort en richten zich bij de afzet op één bepaalde deelmarkt b.v. grootverbruik of supermarkten.

Op de verschillende afzetniveau's spelen de importeurs van vee en vlees een belangrijke rol. In feite controleren de grootste importeurs (ruim 10 bedrijven) de markt o.a. doordat ze betrokken zijn bij een groot aantal verschillende produktiestadia (import nuka's, productie van vleeskalveren, slachtingen, import vlees en soms ook de detailhandel).

Het zijn ook deze ondernemingen, die innovaties in de distributie doorvoeren, zoals voorverpakken, afzet aan supermarkten e.d.

De marktkosten voor arbeid en transport wisselen in Italië sterk en zijn o.a. afhankelijk van het benodigde transport en het aantal tussenpersonen. Gemiddeld worden deze kosten geschat op ca 50% van de verkoopprijs aan slachterijen. Ook de slachtkosten wisselen nogal (zie blz.19). Hetzelfde geldt voor de detailhandelsmarge. Deze marge is o.a. afhankelijk van de uitsnijmethoden en de omzet.

4.4 Nederlandse kalfsvlees op de Italiaanse markt

Het Nederlandse kalfsvlees wordt voor het overgrote deel, meer dan 90% geïmporteerd door vleesgroothandelaren. Kleinere hoeveelheden worden geïmporteerd door slagersinkoopcombinaties, grootverbruikers en supermarkten. Bovendien wordt een kleine hoeveelheid rechtstreeks naar vleesgroothandelmarkten vervoerd.

Het vlees wordt gekocht bij Nederlandse slachterijen. Deze aankoop vindt telefonisch plaats, waarbij wordt onderhandeld over de kwaliteit en de prijs. Bij de import van nederlands kalfsvlees wordt geen gebruik gemaakt van contracten, noch is er sprake van toeslagen of kortingensystemen. Wel wordt er opnieuw over de prijs onderhandeld als de importeur vindt, dat de kwaliteit niet overeenkomstig zijn verwachting is.

Het Nederlands kalfsvlees wordt in hoofdzaak naar Noord-Italië geëxporteerd. Het Noorden van Italië is een achtervoetenmarkt. (zie blz. 15) Dit verklaart waarom naar Italië relatief veel achtervoeten en -spannen worden geëxporteerd. Deze maakten in 1979 reeds meer dan een derde deel van de totale export naar Italië uit; hele of halve dieren en zg. compensated quarters ruim 60%.

Het Nederlandse kalfsvlees wordt vooral gewaardeerd om de zeer hoge kwaliteit (kleur en vleesopbrengst) en om de grote mate van standaardisatie. De handel waardeert het Nederlandse kalfsvlees dan ook meer dan dat van andere origine. Dit komt ook tot uiting in de groei van het Nederlandse aandeel in de totale kalfsvleesimport (zie blz. 9) Daarbij komt nog, dat het Nederlandse kalfsvlees geen hormonen bevat en dus ook in dat opzicht in het voordeel is. Of dit een voordeel blijft is mede afhankelijk van de harmonisatie in de EEG van de wetgeving met betrekking tot het gebruik van hormonen. (zie blz. 19) en van de nationale wetgeving in de verschillende lidstaten. Een nadeel voor Nederland is de grote afstand. Door de hoge transportkosten is het Nederlandse kalfsvlees relatief duur. Dit hoeft geen groot bezwaar te zijn, zolang er een vraag van redelijke omvang naar kwaliteitsvlees is.

SAMENVATTING

In deze publikatie zijn de resultaten weergegeven van een studie naar de Italiaanse kalfsvleesconsumptie en- produktie en naar de positie van het Nederlandse kalfsvlees op de Italiaanse markt.

Produktie, consumptie, in- en uitvoer, prijzen

In de periode 1970 tot 1979 nam het aantal kalverslachtingen in Italië iets toe. Een groter deel hiervan bestond uit ingevoerde kalveren. Dit was het gevolg van het beleid gericht op de vervanging van de import van vlees door die van vee.

De kalfsvleesproduktie steeg na 1970 sneller dan het aantal geslachte kalveren, omdat het gemiddeld geslacht gewicht van de kalveren sterk toenam.

De consumptie nam vanaf 1975 weer toe, doch was in 1979 nog steeds kleiner dan in 1970. Het beleid gericht op een vermindering van de kalfsvleesconsumptie en het vergroten van de inlandse produktie had tot gevolg, dat de zelfvoorzieningsgraad toenam van 44 in 1970 tot 70 in 1979.

De import van kalfsvlees bedroeg ca. 40000 ton. Het grootste deel hiervan (ca. 30000 ton) was afkomstig uit Nederland. Er wordt een ongeveer gelijkblijvende importbehoefte verwacht en een ongeveer gelijkblijvend Nederlands aandeel daarin. Dit betekent dat het Nederlandse aandeel in de Italiaanse kalfsvleesmarkt ca. 17% zal blijven bedragen.

De Italiaanse kalfverhouderijen zijn gemiddeld iets groter dan de Nederlandse en zijn sterk geconcentreerd in Noord-Italië. De rentabiliteit, d.w.z. de beloning voor arbeid en huisvestingskosten is zeker niet beter dan in Nederland.

Ongeveer de helft van de vleeskalveren wordt op contract geproduceerd. Deze contracten worden in hoofdzaak afgesloten met kalvermelkleveranciers, waaronder ook een aantal Nederlandse bedrijven. Coöperatieve kalverhouderijen produceren bijna 100000 vleeskalveren. Zoogkalveren komen in tegenstelling tot Frankrijk in Italië vrijwel niet voor.

Afzet van kalveren en kalfsvlees

Op de markt voor nuchtere kalveren is er nogal wat concurrentie tussen de verschillende bestemmingen (o.a. roodvlees- en kalfsvleesproduktie). Hierdoor is de prijs van de nuchtere kalveren sterk toegenomen.

Ca. een derde deel van de beschikbare nuchtere kalveren wordt benut voor de kalfsvleesproduktie. Het gaat hierbij vooral om de kalveren van melkrassen.

Italië kent een omvangrijke import van nuchtere kalveren, met

name uit Frankrijk en Zuid-Duitsland. Deze import is ten dele in handen van aankooporganisaties, waarin producenten, veehandelaren en/of kalvermelkproducenten zich hebben verenigd om voor gezamenlijke rekening nuchtere kalveren te importeren.

De vleeskalver- en kalfsvleesafzet wordt in Italië bemoeilijkt door de langgerekte vorm van het land en het heuvelachtige terrein. Dit betekent vaak vele tussenhandelaren en hoge transportkosten. Naast dit traditionele distributiepatroon zijn met name in Noord-Italië nieuwe distributievormen ontstaan; met meer directe relaties. Hierbij kopen de slachterijen de vleeskalveren direct bij de producenten en verkopen ze hun vlees direct aan detaillisten (supermarkten en slagers). Daarbij zijn nogal wat bedrijven vertikaal geïntegreerd en dus betrokken bij diverse produktiestadia. Dit geldt met name voor de importeurs van vee en vlees, die daardoor de markt kunnen controleren.

Positie Nederlandse kalfsvlees

Het Nederlandse kalfsvlees wordt in Italië positief gewaardeerd vanwege de vleeskleur, de vleesopbrengst van het karkas en de homogeniteit van de karkassen. Een nadeel is de prijs, nl. hoge transportkosten. De naar verhouding hoge prijs is doordat Nederland vooral afzet op de Noord-Italiaanse markt, die een kwaliteitsmarkt (achtervoetenmarkt) is, minder bezwaarlijk.

Hoewel ook in Italië het gebruik van hormonen verboden is en de consumenten gevoelig zijn voor de mogelijkheid van hormonen in het vlees, is het controlesysteem niet waterdicht. Een manco is vooral het ontbreken van een identificatie- en registratiesysteem, waardoor het moeilijk is de producent van de kalveren te achterhalen. Niet uitgesloten is dan ook, dat door het gebruik van hormonen in Italië, de Nederlandse exportpositie wordt benadeeld.

LITERATUUR

1. Ballarini, G, 1980 Le malatti neonatali e di allivamento dei vitelli
L'informatore Agrario
2. Consulentenschap voor de rundveehouderij Arnhem
- Kalfs- en rundvleesproduktie in Italië; Verslag van een studiereis van 17-20 maart 1975
- Het houden van vleeskalveren, 1979
3. E.G., richtlijnen van de Raad
- Inzake veterinaire rechtelijke vraagstukken op het gebied het intra-communautaire handelsverkeer in runderen en varkens van 26 juni 1964, Brussel, veterinaire aangelegenheden nr. 64./432/EG
- Inzake gezondheidsvraagstukken op het gebied van het intra-communautaire handelsverkeer in vers vlees van 26 juni 1964, Brussel, veterinaire aangelegenheden nr. 64/433/EG
- Inzake veterinaire rechtelijke vraagstukken op het gebied van het intra-communautaire handelsverkeer in ver vlees van 12 december 1972, Brussel, veterinaire aangelegenheden nr. 72/461/EG
4. E.G., Informations interne sur l'agriculture
- Nouvelles formes de collaboration dans la domaine de la production agricole, I Italië nr. 93, Brussel, november 1972.
- Intégration verticale et contracts en agriculture, II Italië nr. 119, Brussel, december 1973
5. Eurostat-statistieken
- Dierlijke produktie 1965-1975, Luxemburg
- Agrarische prijsstatistiek 1969-1979, Luxemburg
6. Gamberger, M en M. Schöpe, 1980. Neue Absatzwege für Vieh und Fleisch in der E.G. - Ansätze für eine gemeinsame Strukturpolitik, IFO-Schelldienst nr. 2
7. Ghilardi, G, 1980. Alcuni schemi di alimentazione, L'informatore Agrario
8. Ghilardi, G, 1980. Siamo forti consumatori di carne bianca ma i nostri allivamenti stanno per chiudere, L'informatore Agrario, 14 februari
9. Gorza, C, 1980. II vitello in gabbia, Terra et vito, 10 oktober.
10. Grünewold, L.E.A., 1979. Vermarktung von Agrarprodukten in den Ländern der Europäischen Gemeinschaft - Vieh und Fleisch, München, IFO.

11. Guidotti, P, 1980. Allivamenti a carne bianca: il dilemma riguarda il futuro, L'informatore Agrario, 2 november 1980.
12. Harrach, W, 1979. Die Entwicklung der italienischen Landwirtschaft von 1945-1975. Berichte über Landwirtschaft, Band 56, nr. 4, Hamburg.
13. Irvam, 1976. Studio sull'attività di ingrasso del bestiame bovino con particolari riferimento agli allimenvati specializzati, Parti II l'Allivamento dei vitalli a carne bianca, Rome.
14. Landbouwereldnieuws Jaargangen 1970 t/m 1980
- Artikelen m.b.t. de vee en vleessector en de landbouwpolitiek in Italië
15. Mc lean Bullen, A en D.H. Pickard, 1975. Livestock marketing systems in EC countries, Italy. Ashford, Wye College-Centre for European agricultural studies.
16. MCL-statistieken. Bletchley
- EG and world, livestock and meat prices, diverse jaren
- EG production, consumption and trade in meat and livestock, diverse jaren.
17. NN
- Beef and veal in the European community, Agriculture Abroad, february 1979.
- Country report Italy, Agrciulture Abroad, december 1979.
- Sull'allivamento dei vitelli l'accorde devi essere commune, L'informatore Agrario, 23 october 1980.
- E'precipitato it prezzo dei vitelli, L'informatore Agrario, 16 october 1980.
18. Piano, G en G. Piva, 1980. II valore nutritivo della carne bianca, L'informatore Agrario 1980.
19. PVV-Statistische jaarrapporten 1970-1979, Rijswijk.
20. Siemes, J, 1975. Prognose der Aussenhandels der BRD bei Rindvieh und-Fleisch, sowie Milch und Milcherzeugnisse, Bonn.
21. ZMP-Bilanz, Vieh und Fleisch, Bonn, diverse jaren.